

Υγειονομικές Υπηρεσίες

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες έχουν την ευθύνη της λήψης μέτρων εξυγίανσης σ' όλους σχεδόν τους τομείς της Δημόσιας Υγείας. Για να επιτύχουν τους στόχους αυτούς εφάρμοσαν κατά την διάρκεια του χρόνου τα πιο κάτω προγράμματα σε συνεργασία με τις Τοπικές Αρχές ή και με άλλες εμπλεκόμενες Υπηρεσίες.

Έλεγχος Τροφίμων

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, μέσα στα πλαίσια της επίτευξης του στόχου για διασφάλιση της ασφάλειας και ποιότητας των τροφίμων, διαδραματίζουν ουσιαστικό ρόλο σε θέματα ελέγχου τροφίμων. Οι έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με τους περί Τροφίμων (Έλεγχος και Πώληση) Νόμους του 1996 έως 2014 και τους Κανονισμούς οι οποίοι εκδόθηκαν με σκοπό την πλήρη εναρμόνιση της νομοθεσίας με την αντίστοιχη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σύμφωνα με την υποχρέωση που προκύπτει από τον Κοινοτικό Κανονισμό 852/2004 για την Υγιεινή των Τροφίμων Κανονισμό και τους Περί της Υγιεινής και του Επίσημου Ελέγχου των Τροφίμων Κανονισμούς για την εγγραφή όλων των επιχειρήσεων τροφίμων, μέχρι 31.12.2014 έχουν καταχωρηθεί 9545 υποστατικά τροφίμων στο Μητρώο του Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας.

Κατά την διάρκεια του 2014 ετοιμάστηκαν και εφαρμόστηκαν με επιτυχία διάφορα προγράμματα ελέγχου τροφίμων με σκοπό την διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις πρόνοιες της υφιστάμενης νομοθεσίας και κατ' επέκταση της προστασίας της υγείας και των συμφερόντων των καταναλωτών. Τα εν λόγω προγράμματα αφορούσαν τον έλεγχο εισαγομένων τροφίμων που προέρχονται από τρίτες χώρες, την Ευρωπαϊκή Ένωση καθώς και επιτοπίως παραγομένων, στους χώρους παραγωγής, συσκευασίας, αποθήκευσης, διανομής και λιανικής πώλησης.

Ιδιαίτερη σημασία δόθηκε στον έλεγχο της σήμανσης των τροφίμων, στον έλεγχο των πρόσθετων ουσιών στα τρόφιμα περιλαμβανομένων των συντηρητικών, των χρωστικών, των αντιοξειδωτικών, των γλυκαντικών ουσιών κλπ. καθώς και στον έλεγχο της ποιότητας και της νοθείας, στο μικροβιολογικό έλεγχο των τροφίμων, στον έλεγχο για τα υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων και αφλατοξινών, στον έλεγχο των υλικών/αντικειμένων που έρχονται σε επαφή με τρόφιμα, των αλλεργιογόνων ουσιών κλπ.

Μέσα στα πλαίσια του επίσημου ελέγχου των τροφίμων, διενεργήθηκαν οργανοληπτικοί έλεγχοι σε όλα τα στάδια της τροφικής αλυσίδας, παράλληλα δε, βάσει των Εθνικών προγραμμάτων και συντονιστικών Ευρωπαϊκών προγραμμάτων δειγματοληψίας τροφίμων, έχουν ληφθεί δείγματα τόσο από την ντόπια παραγωγή όσο και από κοινοτικά προϊόντα καθώς και από εισαγόμενα από τρίτες χώρες τα οποία υποβλήθηκαν στο Γενικό Χημείο του Κράτους για εργαστηριακό έλεγχο.

Συνολικά λήφθηκαν 3747 δείγματα διαφόρων ειδών τροφίμων για εργαστηριακή εξέταση, περιλαμβανομένων των δειγμάτων από τις προμήθειες της Εθνικής Φρουρά επίσης για σκοπούς διερεύνησης παραπόνων καταναλωτών είτε στα πλαίσια διατροφικής κρίσης . Από τα δείγματα αυτά 123 βρέθηκαν να μην πληρούν τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας και ως εκ τούτου είχαν ληφθεί τα ανάλογα μέτρα. (Πίνακας 1)

Πίνακας 1:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΜΕ ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	ΟΛ. ΑΡΙΘ. ΔΕΙΓΜΑΤΩΝ	Συνάδουν	ΜΗ ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΕΙΣ			ΑΝΑΜΕΝΕΤΑΙ ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ ΤΟΥΣ
			Δ.Συνάδουν	Ποιοτικά Υποβαθμισμένα	Κρίσιμα όρια	
Συνολικός αριθμός δειγμάτων τροφίμων που λήφθηκαν και αποστάληκαν στο ΓΧΚ για ανάλυση	3747	3472	123	61	35	56
Αριθμός δειγμάτων για μικροβιολογικές αναλύσεις	925	853	17	53	2	0
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για πρόσθετα	731	710	14	0	0	7
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις σύστασης και ποιότητας	269	215	40	1	0	13
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για φυσικές τοξίνες και περιβαλλοντικούς ρυπαντές	374	361	7	0	0	6
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για φυτοφάρμακα	457	413	13	0	15	16
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς	204	191	3	0	10	0
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για συμπληρώματα διατροφής	52	51	1	0	0	0
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για εμφιαλωμένα νερά	227	205	14	2	0	6
Αριθμός δειγμάτων για αναλύσεις για αλλεργιογόνα	366	343	9	5	6	3
Αριθμός δειγμάτων για υλικά και αντικείμενα	141	130	4	0	2	5
Αριθμός δειγμάτων για ραδιενέργεια	1	0	1	0	0	0

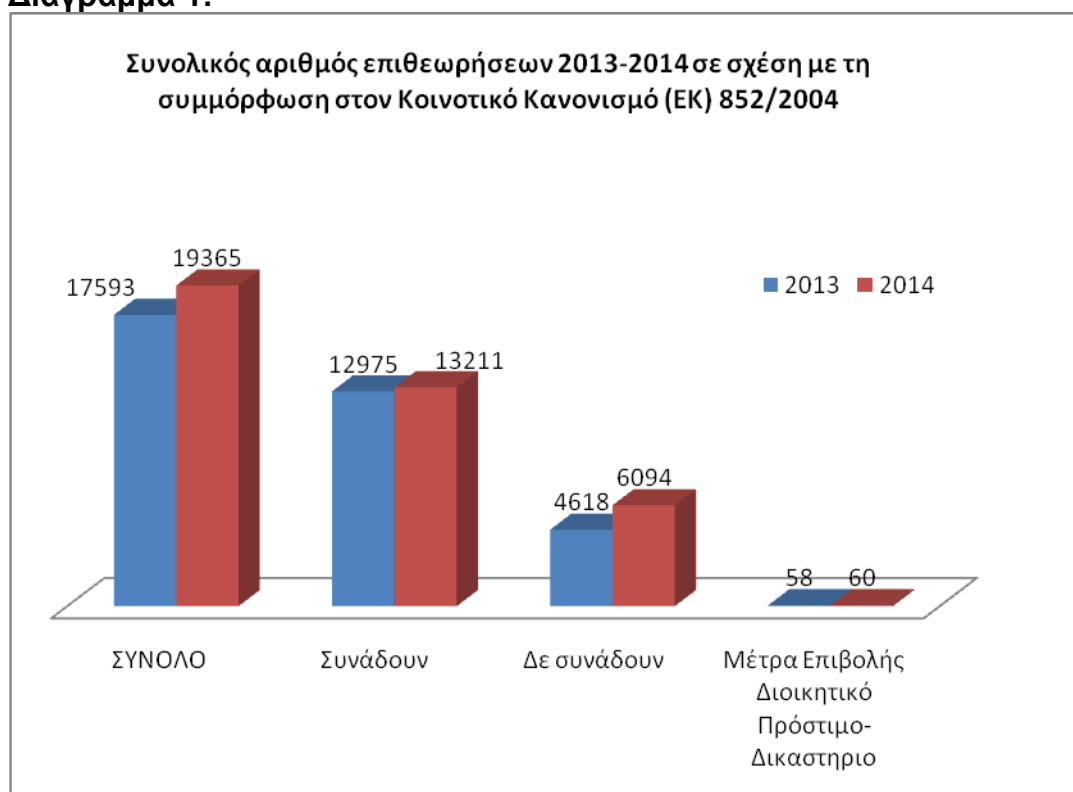
Πέραν τούτου έχουν εκδοθεί 18 ανακοινώσεις στα Μ.Μ.Ε. από τις Υπηρεσίες μας για ενημέρωση των καταναλωτών οι οποίοι πιθανόν να είχαν στην κατοχή τους μη ασφαλή τρόφιμα με στόχο την προστασία της υγείας των. Επίσης εκδόθηκαν 2 ανακοινώσεις από τους υπεύθυνους επιχειρήσεων τροφίμων ως η υποχρέωση τους που προκύπτει από την Κοινοτική Νομοθεσία.

Επιπρόσθετα κατά τον έλεγχο που έγινε στα εισαγόμενα τρόφιμα λήφθηκαν 390 δείγματα από διάφορα είδη πριν την εκτελώνιση τους για εργαστηριακές εξετάσεις και σαν αποτέλεσμα του ελέγχου αυτού εντοπίστηκε ποσότητα 219492.9kg και 1821.6 L διαφόρων ειδών τροφίμων τα οποία θεωρήθηκαν ακατάλληλα για ανθρώπινη κατανάλωση. Η εισαγωγή των προϊόντων αυτών απαγορεύτηκε και στη συνέχεια έγιναν διευθετήσεις για καταστροφή ή επανεξαγωγή τους.

Ο έλεγχος των τροφίμων για υπολείμματα γεωργικών φαρμάκων στα τρόφιμα επικεντρώθηκε στα φρούτα, στα λαχανικά και στις πατάτες. Συνολικά λήφθηκαν 457 δείγματα διαφόρων γεωργικών προϊόντων με αποτέλεσμα να εντοπιστούν 13 δείγματα τα οποία περιείχαν υπολείμματα φυτοφαρμάκων πέραν των αποδεκτών ορίων.

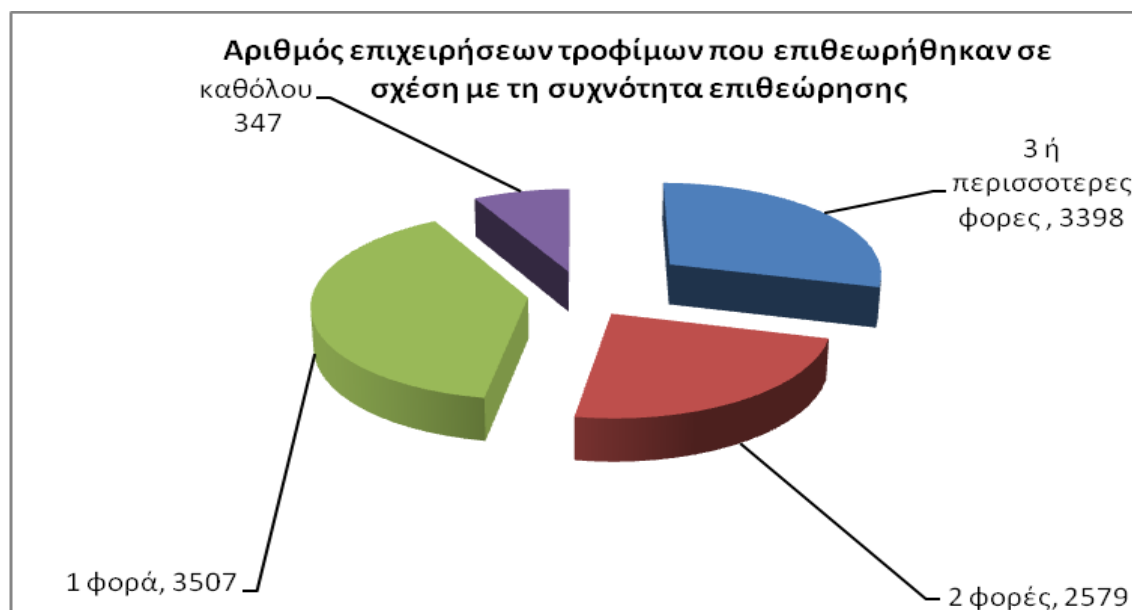
Διενεργήθηκαν 19365 επιθεωρήσεις σε διάφορες επιχειρήσεις παρασκευής και πώλησης τροφίμων. Τα υφιστάμενα υποστατικά βελτιώνονται συνεχώς λόγω του συστηματικού ελέγχου ενώ τα νέα υποστατικά κατασκευάζονται σύμφωνα με ευρωπαϊκές προδιαγραφές (διάγραμμα 1).

Διάγραμμα 1:

Συνολικά έχουν επιθεωρηθεί 9496 επιχειρήσεις τροφίμων στη συχνότητα που φαίνεται στο (διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2:

Συμπληρώματα Διατροφής.

Επιτροπή η οποία αποτελείται από λειτουργούς των Υγειονομικών Υπηρεσιών και των Φαρμακευτικών Υπηρεσιών εξέτασε συνολικά 633 αιτήσεις Συμπληρωμάτων Διατροφής εκ των οποίων εγκρίθηκαν οι 615.

Κατά το 2014 οι Υγειονομικές Υπηρεσίες σε συνεργασία με το Γενικό Χημείο του Κράτους διενήργησαν δειγματοληπτικούς ελέγχους και αναλύσεις σε συμπληρώματα διατροφής για να διαπιστωθεί τυχόν νοθεία σε αυτά με αναβολικές ουσίες. Έχουν εξεταστεί 52 Συμπληρώματα Διατροφής.

Γενετικά Τροποποιημένοι Οργανισμοί (G.M.O)

Κατά το 2014 συνεχίστηκε το πρόγραμμα δειγματοληψίας και ελέγχου προϊόντων τα οποία ενδέχεται να περιέχουν Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς και τα οποία δεν φέρουν σήμανση GMO ή φέρουν σήμανση GMO Free. Λήφθηκαν 204 δείγματα εκ των οποίων τα 3 δεν συνάδουν με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.

Η Υγειονομική Υπηρεσία διατηρεί ηλεκτρονικό αρχείο των προϊόντων που αποτελούνται από Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς καθώς επίσης και των προϊόντων με σήμανση GMO Free.

Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα (Rapid Alert System for Foods and Feeds – RASFF)

Το Σύστημα Έγκαιρης Προειδοποίησης για τα Τρόφιμα και τις Ζωοτροφές (RASFF) διευθύνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (Γενική Διεύθυνση SANCO) και αποσκοπεί στην ταχεία ενημέρωση των Κρατών Μελών σχετικά με προβλήματα ή κινδύνους που αφορούν τρόφιμα και ζωοτροφές που δεν πληρούν τις απαιτήσεις ασφάλειας των τροφίμων ή τα οποία έχουν ακατάλληλη ή ελλιπή σήμανση και μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο την υγεία των καταναλωτών.

Οι Υπηρεσίες μας ενεργούν σαν Εθνικό Σημείο Επαφής για το Σύστημα και γι' αυτό λαμβάνουν όλες τις κοινοποιήσεις τις οποίες και διαβιβάζουν ανάλογα είτε στα Επαρχιακά Γραφεία των Υγειονομικών Υπηρεσιών είτε στις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για περιπτώσεις τροφίμων ζωικής προέλευσης και τις ζωοτροφές είτε στο Τμήμα Γεωργίας για τις περιπτώσεις ζωοτροφών.

Έχουν ήδη οργανωθεί ομάδες Υγειονομικών Επιθεωρητών/Λειτουργών τόσο στα κεντρικά γραφεία όσο και στις επαρχίες με σκοπό την καλύτερη λειτουργία του συστήματος. Επίσης οι Υπηρεσίες μας έχουν ετοιμάσει σχετικό εγχειρίδιο λειτουργίας του συστήματος, όπως ήταν και η εισήγηση της Ε.Ε, ενώ για το συντονισμό μεταξύ των συνεργαζόμενων Υπηρεσιών έχει ετοιμαστεί πρωτόκολλο συνεργασίας.

Πέραν των πιο πάνω από 01/01/2012 έχουμε υιοθετήσει την νέα πλατφόρμα ανταλλαγής πληροφοριών του συγκεκριμένου Συστήματος η οποία χειρίζεται τη διανομή, διαχείριση και αρχειοθέτηση των πληροφοριών του συστήματος.

Για την περίοδο 1^η Ιανουαρίου - 31 Δεκεμβρίου 2014 λήφθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή 751 κοινοποιήσεις για μη ασφαλή προϊόντα. Από την Κύπρο υποβλήθηκαν μέσω του συστήματος 55 περιπτώσεις μη ασφαλών τροφίμων (31 από τις Υγειονομικές Υπηρεσίες και 19 από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες και 5 από το Τμήμα Γεωργίας).

Πέραν του συστήματος RASFF οι Υπηρεσίες μας ενεργούν και σαν το Εθνικό Σημείο Επαφής για το INFOSAN της Παγκόσμιας Οργάνωσης Υγείας.

Τομέας Εσωτερικού ελέγχου.

Μέσα στα πλαίσια εφαρμογής του άρθρου 4.6 του κανονισμού (ΕΚ) αρ. 882/2004, ο Τομέας Εσωτερικού Ελέγχου συνέχισε τους εσωτερικούς ελέγχους και το 2014, με βάση τη νομική υποχρέωση που προκύπτει από την πιο πάνω νομοθεσία.

Στόχος των εσωτερικών ελέγχων είναι η αξιολόγηση της ορθότητας και αποτελεσματικότητας των επισήμων ελέγχων που διεξάγονται από τους Υγειονομικούς Επιθεωρητές, ώστε να διασφαλίζεται η ασφάλεια και η ποιότητα των τροφίμων και να προστατεύονται τα δικαιώματα των καταναλωτών.

Οι έλεγχοι κάλυψαν όλα τα Επαρχιακά Γραφεία των Υγειονομικών Υπηρεσιών με βάση ετήσιο πρόγραμμα που καταρτίστηκε και εγκρίθηκε από το Διευθυντή Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας.

Κατά το 2014, πραγματοποιήθηκαν 18 συνολικά εσωτερικοί και εποπτικοί έλεγχοι, από τους οποίους οι 5 ήταν σε επαρχιακό επίπεδο 1 σε κεντρικό επίπεδο και οι 11 σε τοπικό επίπεδο.

Πρόληψη και διερεύνηση τροφογενών δηλητηριάσεων

Εντατικοποιήθηκαν οι επιθεωρήσεις στα εστιατόρια, ξενοδοχεία και άλλους χώρους παρασκευής, φύλαξης και κατανάλωσης τροφίμων με σκοπό την εφαρμογή της Νομοθεσίας και τη πρόληψη των τροφικών δηλητηριάσεων. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στις σαλμονελώσεις όπου ταυτόχρονα γίνονταν και διαφώτιση των χειριστών τροφίμων σε θέματα προσωπικής υγιεινής και καθαριότητας.

Επιπλέον δηλώθηκαν 31 κρούσματα τροφικών δηλητηριάσεων (σαλμονελώσεων κ.α). Τα κρούσματα αυτά ήταν μεμονωμένα και αφορούσαν κυρίως μικρά παιδιά και ηλικιωμένους. Λήφθηκαν τα αναγκαία μέτρα για πρόληψη της επέκτασης των κρουσμάτων και βελτίωση των συνθηκών στο χώρο παραγωγής για πρόληψη παρόμοιων καταστάσεων στο μέλλον.

Συνεχίστηκαν τα προγράμματα διαφώτισης των χειριστών τροφίμων από Λειτουργούς των Υγειονομικών Υπηρεσιών.

Διερεύνηση μολυσματικών ασθενειών

Διενεργήθηκαν 4 επιδημιολογικές διερευνήσεις σε ισάριθμα περιστατικά δηλωτέων νοσημάτων, εκτός τροφογενών δηλητηριάσεων, τα οποία δηλώθηκαν από ιατρούς του κυβερνητικού κυρίως τομέα, με σκοπό την λήψη των αναγκαίων προληπτικών μέτρων για παρεμπόδιση της περαιτέρω εξάπλωσης τους.

Έλεγχος υδατοπρομηθειών και δειγματοληψίες πόσιμου νερού

Κατά το 2014 Λήφθηκαν 5331 δείγματα για μικροβιολογική εξέταση 2168 δείγματα για χημική ανάλυση.

Από τα δείγματα νερού που λήφθηκαν από τις πηγές υδατοπρομήθειας, δημόσιες και ιδιωτικές 1458 βρέθηκαν να παρουσιάζουν απόκλιση από τους περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (Παρακολούθηση και Έλεγχος) Νόμους του 2001-2004. Μετά από υγειονομική διερεύνηση, εντοπίστηκαν οι αιτίες στις οποίες οφειλόταν το πρόβλημα (κυρίως αντικατάσταση/ επιδιόρθωση αγωγών) υποβλήθηκαν εισηγήσεις προς τους Φορείς Ύδρευσης που είναι οι Τοπικές Αρχές ή το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων και έγιναν οι αναγκαίες βελτιώσεις.

Γενικά η ποιότητα του διασωληνομένου πόσιμου νερού βρισκόταν σε ικανοποιητικά επίπεδα σύμφωνα με τις πρόνοιες του εναρμονισμένου με τις σχετικές οδηγίες της Ε.Ε Νόμου "Περί της Ποιότητας του Νερού Ανθρώπινης Κατανάλωσης (Παρακολούθηση και Έλεγχος) Νόμου. Συνεχίστηκε επίσης ο έλεγχος στο νερό πώλησης από τα βυτιοφόρα και τους κερματοδέκτες.

Λήφθηκαν 154 δείγματα από τα βυτιοφόρα πώλησης νερού 644 δείγματα από τις συσκευές πώλησης νερού με κερματοδέκτες. Σε ένα σημαντικό ποσοστό εντοπίστηκε μικροβιολογική μόλυνση του νερού των βυτιοφόρων και κερματοδεκτών. Στις περιπτώσεις που παρουσιάστηκαν προβλήματα, λήφθηκαν άμεσα μέτρα και η κατάσταση βελτιώθηκε σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Υγειονομικός έλεγχος Ξενοδοχείων, Εστιατορίων, Δημόσιων χώρων κ.λ.π

Επιθεωρήθηκαν συστηματικά οι υγειονομικές εγκαταστάσεις σ' όλα τα ξενοδοχεία, εστιατόρια, κέντρα αναψυχής, τουριστικά καταλύματα και γενικά σε όλους τους χώρους μαζικής εστίασης, σύμφωνα με τους περί της Υγιεινής και του Επίσημου Ελέγχου των Τροφίμων Κανονισμούς του 2002-2006. Επιπρόσθετα έχουν ληφθεί δείγματα τροφίμων από τις κουζίνες των πιο πάνω υποστατικών κατά την ώρα λειτουργίας των.

Επιθεώρηση, σχολείων, στρατοπέδων κλπ.

Επιθεωρήθηκαν όλα τα Δημοτικά Σχολεία, Γυμνάσια και Λύκεια, καθώς και όλα τα στρατόπεδα της Εθνικής Φρουράς για να διακριβωθεί κατά πόσο τηρούνται σε αυτά ικανοποιητικές υγειονομικές συνθήκες και σχετικές εκθέσεις έχουν υποβληθεί στις αρμόδιες Σχολικές Εφορείες για λήψη των αναγκαίων μέτρων.

Επιθεώρηση Νηπιαγωγείων και Στεγών για ηλικιωμένους

Πραγματοποιήθηκαν 359 επιθεωρήσεις σε νηπιαγωγεία και 162 σε στέγες ηλικιωμένων.

Έλεγχος εφαρμογής του Κοινοτικού Κεκτημένου

Η προσπάθεια για εναρμόνιση της νομοθεσίας για τα τρόφιμα συνεχίστηκε με εντατικό ρυθμό και σε συνεργασία με τη Νομική Υπηρεσία, οι Υπηρεσίες μας προέβησαν στην ετοιμασία μεγάλου αριθμού νομοθετημάτων κατά το 2014.

Μέσα σε αυτά τα πλαίσια η Υγειονομική Υπηρεσία προβαίνει έγκαιρα στις απαραίτητες ενέργειες (συγγραφή προσχεδίων νομοθετημάτων) προς εναρμόνιση Κεφάλαια 1 «Τρόφιμα» και 22 «Περιβάλλον – Πόσιμο νερό – Απορρυπαντικά».

Οι Υπηρεσίες μας επίσης εκπροσωπούνται στη Μόνιμη Επιτροπή Τροφίμων και Υγείας των Ζώων, Τμήματα “Γενική Νομοθεσία”, “Τοξικολογική Ασφάλεια” και ΓΕΤΡΟ τρόφιμα.

Επίσης, λειτουργοί των Υγειονομικών Υπηρεσιών λαμβάνουν μέρος στις ακόλουθες ομάδες εργασίας της Ε.Ε:

- Γενική Νομοθεσία για τα Τρόφιμα και Ανιχνευσιμότητα
- ΓΕΤΡΟ Τρόφιμα – Νεωτεριστικά
- Φυσικά Μεταλλικά Νερά
- Σήμανση Τροφίμων
- Απορρυπαντικά
- Νερό Ανθρώπινης Κατανάλωσης
- EFSA Net
- National Audit systems – Εθνικά Συστήματα Ελέγχων

Έλεγχος κολυμβητικών δεξαμενών και προστασία της θάλασσας

Επιθεωρήθηκαν 174 κολυμβητικές δεξαμενές και οι 134 συνάδουν με τις πρόνοιες της Νομοθεσίας.

Μετά απόφαση του Υπουργού Υγείας οι περιπτώσεις κολυμβητικών δεξαμενών που παρουσίαζαν απόκλιση από τα μικροβιολογικά κριτήρια της νομοθεσίας επισημοποιούνται στα Μ.Μ.Ε.

Μεγάλη επιτυχία έχει σημειώσει το πρόγραμμα ελέγχου των θαλάσσιων νερών κολύμβησης κατά την κολυμβητική περίοδο 1.5.2014 μέχρι 31.10.2014. Σε συνεργασία με το Τμήμα Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος έγινε συστηματικός έλεγχος 113 προεπιλεγμένων σημείων, από την Ελεύθερη Αμμόχωστο μέχρι και τον Πύργο Τυλληρίας. Συνολικά λήφθηκαν 896 δείγματα και έγιναν 9 παρατηρήσεις για παρουσία περιβαλλοντικών ρύπων και σύμφωνα με την έκθεση για τα νερά κολύμβησης, που θα δημοσιεύσει σύντομα η Ε. Ε., οι παραλίες της Κύπρου συγκαταλέγονται στις καθαρότερες της Ευρώπης.

Έλεγχος της ασθένειας των λεγεωνάριων.

Κατά το 2014 λήφθηκαν 222 δείγματα νερού από νοσοκομεία, τα οποία εξετάστηκαν από το Κυβερνητικό Χημείο για εντοπισμό του μικροβίου της λεγεωνέλλας. Στις περιπτώσεις που τα δείγματα βρέθηκαν θετικά λήφθηκαν όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων και των αναγκαίων απολυμάνσεων.

Ανθελονοσιακή εργασία

Ανθελονοσιακή εργασία είναι η εργασία εκείνη η οποία αποσκοπεί στην ελαχιστοποίηση/εξάλειψη της μετάδοσης της νόσου των ελμών, γνωστής ως

Μαλάριας. Κύριο χαρακτηριστικό της εργασίας αυτής είναι η καταπολέμηση των κουνουπιών, τα οποία αποτελούν και τον κύριο τρόπο μετάδοσης της νόσου, κυρίως στο προνυμφικό στάδιο αλλά και στο ενήλικο. Περιλαμβάνει διάφορα μέσα καταπολέμησης των κουνουπιών όπως:

A. Χημικά: Αποτελούνται κυρίως από τεχνητές ουσίες και διαχωρίζονται σε εντομοκτόνα, δηλαδή αυτά που σκοτώνουν τα ενήλικα κουνούπια ή αλλιώς τα τέλεια έντομα και σε προνυμφοκτόνα, δηλαδή αυτά που σκοτώνουν τις προνύμφες κουνουπιών.

B. Βιολογικά. Περιλαμβάνουν α) τους ρυθμιστές ανάπτυξης Insect Growth Regulators (IGR), δηλαδή ουσίες που εμποδίζουν ή δεν επιτρέπουν την φυσιολογική ανάπτυξη του κύκλου ζωής β) τους βακίλους, οι οποίοι σκοτώνουν τις προνύμφες με τις τοξίνες τους γ) τα προνυμφοφάγα ψάρια (*Gambusia affinis*) κ.λπ.

Γ. Φυσικά. Περιλαμβάνουν αυλακώματα για αποστράγγιση ή περιορισμό του νερού και / η αύξηση της ταχύτητας του, γέμισμα κολύμπων με χώμα, καθάρισμα άγριας βλάστησης, επιδιόρθωση αποχετευτικών συστημάτων, κάλυψη ή τρύπημα δοχείων στα οποία μπορεί να παραμείνει στάσιμο νερό κ.λπ.

Κατά τα τελευταία χρόνια καταβάλλεται παγκόσμια προσπάθεια ώστε όλα τα πιο πάνω μέσα καταπολέμησης να χρησιμοποιούνται σε συνδυασμό μεταξύ τους με έμφαση και προτεραιότητα στα βιολογικά και φυσικά μέσα ώστε α) να μειώνεται στο ελάχιστο η ανάγκη χρήσης χημικών και β) να μειώνεται η πιθανότητα ανάπτυξης ανθεκτικότητας.

Λόγω της κατοχής από τα Τουρκικά στρατεύματα, η καταπολέμηση γίνεται μόνο στις ελεύθερες περιοχές καθώς και τη νεκρή ζώνη, με συνοδεία ανδρών των Ηνωμένων Εθνών. Ετησίως, ετοιμάζεται πρόγραμμα, από το υγειονομικό τμήμα των Ηνωμένων Εθνών και διενεργούνται στοχευόμενες επισκέψεις στη νεκρή ζώνη για καταπολέμηση των κουνουπιών.

Για τα κατεχόμενα δεν έχουμε πληροφόρηση πια κατάσταση επικρατεί.

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας εφαρμόζουν προγράμματα τα οποία στοχεύουν στο συστηματικό ψεκασμό, τουλάχιστο ανά δεκαπενθήμερο, όλων των στάσιμων ή σιγοτρεχούμενων νερών που βρίσκονται σε δημόσιους χώρους. Η συστηματική αυτή προσπάθεια αποσκοπεί στη διακοπή της ολοκλήρωσης του βιολογικού κύκλου των κουνουπιών. Αξίζει να επανατοπισθεί, ότι στις μέρες μας δεν χρησιμοποιούνται πλέον επικίνδυνα εντομοκτόνα για την υγεία των ανθρώπων η του περιβάλλοντος όπως π.χ το DDT, αλλά, άλλα σύγχρονου τύπου εντομοκτόνα τα οποία επιδρούν αρνητικά και θανατηφόρα μόνο στα κουνούπια. Επίσης γίνεται προσπάθεια ούτως ώστε να χρησιμοποιείται συνδυασμός εντομοκτόνων ώστε να αποφεύγεται η ανάπτυξη ανθεκτικότητας μεταξύ των πληθυσμών των κουνουπιών. Περαιτέρω δίνεται μεγάλη έμφαση στις φυσικές μεθόδους καταπολέμησης.

Για τους πιο πάνω σκοπούς/ψεκασμούς η Υπηρεσία εργοδοτεί 165 υγειονομικούς εργάτες οι οποίοι αφού λάβουν την κατάλληλη εκπαίδευση/κατάρτιση και αφού προμηθευτούν τον κατάλληλο ιματισμό και εξάρτηση διεκπεραιώνουν την εργασία τους, ο κάθε ένας στην περιοχή του. Επιπρόσθετα με τους ψεκασμούς εναντίον των προνυμφών των κουνουπιών αλλά και των τέλειων εντόμων ασχολούνται, κατά τους χειμερινούς μήνες, και με τον καθαρισμό ποταμών και ρυακιών. Επίσης ασχολούνται και με την καταπολέμηση της ποντίκας

Υπό την ευθύνη των Υγειονομικών Υπηρεσιών βρίσκεται και το Εργαστήριο Ιατρικής Εντομολογίας, το οποίο ιδρύθηκε το 1996 μετά από εισήγηση της ΠΟΥ και του οποίου βασικός στόχος είναι:

1. Μέσα από διάφορων ειδών πειράματα να λάβει ενδείξεις για το βαθμό ανθεκτικότητας ή ευαισθησίας που έχουν αναπτύξει τα κουνούπια, σε διάφορες περιοχές της Κύπρου, στα διάφορα εντομοκτόνα, με απώτερο στόχο να εισηγηθεί τον αποτελεσματικότερο εναλλακτικό τρόπο καταπολέμησης τους.
2. Να προβεί σε αναγνώριση των διαφόρων ειδών κουνουπιών ούτως ώστε να γνωρίζουμε τα υπάρχοντα είδη. *(να σημειωθεί ότι υπάρχουν ασθένειες οι οποίες συνδέονται με συγκεκριμένα είδη).*

Επίσης έχουν γίνει διάφορες συνεργασίες όπως με πανεπιστήμιο του Riverside της Καλιφόρνιας, την Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας της Αθήνας, το Imperial College of London κλπ. Επίσης έχει ολοκληρωθεί με μεγάλη επιτυχία Ερευνητικό Πρόγραμμα με χρηματοδότηση του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ).

Διαφώτιση

Αναπτύχθηκε πολύπλευρη δραστηριότητα διαφώτισης του κοινού σε θέματα δημόσιας υγείας και έγιναν διαλέξεις και προβολές. Επίσης εκδόθηκε και διανεμήθηκε διαφωτιστικό υλικό συμπεριλαμβανομένων και Οδηγών Ορθής Υγιεινής Πρακτικής για αρτοποιεία, ζαχαροπλαστεία και υποστατικά μαζικής εστίασης. Εφαρμόστηκε οκτάωρο πρόγραμμα επιμόρφωσης χειριστών τροφίμων και δεκατετράωρο πρόγραμμα εφαρμογής του συστήματος ασφάλειας και υγιεινής των τροφίμων HACCP.

Έλεγχος του καπνίσματος

Το κάπνισμα στην Ευρωπαϊκή Ένωση αντιμετωπίζεται σαν ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα δημόσιας υγείας. Γι αυτό η Ε.Ε. έχει προχωρήσει στην υιοθέτηση επιπρόσθετων μέτρων (νομοθετικών και άλλων) για τον έλεγχο του καπνίσματος.

Στην Κύπρο ο έλεγχος του καπνίσματος ρυθμίζεται με το νόμο και τους κανονισμούς που τιτλοφορούνται:

α) Ο περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) Νόμο του 2002 έως 2009.

β) Οι περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) Κανονισμοί του 2004.

Τα πιο πάνω νομοθετήματα είναι πλήρως εναρμονισμένα με τις Οδηγίες της Ε.Ε. και προβλέπουν μεταξύ άλλων τα εξής:-

- την απαγόρευση του καπνίσματος σε ανηλίκους
- την απαγόρευση διάθεσης προϊόντων καπνού ή σχηματικών απομιμήσεων
- την απαγόρευση οποιασδήποτε μορφής διαφήμισης
- την υποχρέωση του παραγωγού προϊόντων καπνού για την αναγραφή προειδοποιήσεων για το βλαβερό του καπνίσματος στα κυτία καπνικών προϊόντων
- την απαγόρευση πώλησης καπνού από αυτόματες μηχανές πώλησης
- την απαγόρευση του καπνίσματος σε χώρους απαγόρευσης όπως αυτοί καθορίζονται στη Νομοθεσία και περιλαμβάνουν ανάμεσα σε άλλα δημόσια κτίρια, αεροδρόμια λιμάνια νοσοκομεία και χώρους αναψυχής.
- την απαγόρευση του καπνίσματος σε οχήματα δημόσιας χρήσης
- την απαγόρευση του καπνίσματος σε οχήματα ιδιωτικής χρήσης στα οποία επιβαίνουν άτομα κάτω των 16 ετών
- την απαγόρευση του καπνίσματος σε κέντρα αναψυχής
- την περιεκτικότητα του καπνού σε βλαβερά συστατικά
- τον έλεγχο των κτιρίων για εξακρίβωση της τήρησης των διατάξεων του νόμου και των Κανονισμών
- την περιεκτικότητα σε πίσσα και νικοτίνη

Σαν εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί για την εφαρμογή του ορίζονται:

- οι Υγειονομικοί Επιθεωρητές του Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας και των Δήμων,
- οι Λειτουργοί του Τμήματος Τελωνείων,
- Λειτουργοί της Υπηρεσίας Ανταγωνισμού και Προστασίας Καταναλωτών
- Επιθεωρητές Εργασίας του Τμήματος Επιθεώρησης Εργασίας
- τα μέλη της Αστυνομικής Δύναμης Κύπρου

Δεδομένου ότι το κάπνισμα αποτελεί την σημαντικότερη αιτία θανάτου που θα μπορούσε να αποφευχθεί θα πρέπει να δοθεί ψηλή προτεραιότητα σε μέτρα που στοχεύουν στην μείωση της κατανάλωσης του καπνού. Το Υπουργείο Υγείας θα πρέπει να διαδραματίσει ένα σημαντικό ρόλο στην προώθηση μιας αποτελεσματικής αντικαπνιστικής εκστρατείας και θα πρέπει να πάρει αρκετά μέτρα πέραν των νομοθετικών για τη μείωση των βλαβών που προκαλούνται από το κάπνισμα. Η ανάληψη δράσεως και η πρόταση μέτρων από το Υπουργείο Υγείας αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιτυχίας.

Συμμετοχή σε Τεχνικές Επιτροπές

Οι Υγειονομικές Υπηρεσίες επιπρόσθετα με το πολύπλευρο έργο τους, συμμετέχουν σε διάφορες Τεχνικές Επιτροπές με άλλα Τμήματα και Υπηρεσίες.

μμχ

ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΤΑ ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΕΠΑΡΧΙΑ

Ο πίνακας περιλαμβάνει την κατανομή του Προσωπικού των Υγειονομικών Επιθεωρητών (έκτακτου και μόνιμου) ανά θέση και Επαρχία κατά το 2014.

Προσωπικό	ΣΥΝΟΛΟ	Θέση								
		Προϊστάμ. Υγειον. Υπηρεσίας	Ανώτεροι Υγειον. Λειτουργοί	Υγειον. Λειτουργοί	Πρώτοι Υγειον. Επιθεωρητές	Ανώτεροι Υγειον. Επιθεωρητές 1ης Τάξεως	Ανώτεροι Υγειον. Επιθεωρητές 2ας Τάξεως	Υγειον. Επιθεωρητές	Διοικητικό, Γραμματειακό και άλλο προσωπικό	Υγειονομικοί Εργάτες (Ωρομίσθιοι)
ΛΕΥΚΩΣΙΑ										
Αστική	37	1*		20	1	1	1	8	1	5
Αγροτική	29			2				4		23
Σύνολο	66	1*		22	1	1	1	12	1	28
ΑΜΜΟΧΩΣΤΟΣ										
Αστική	15			2				7		6
Αγροτική	2			1						1
Σύνολο	17			3				7		7
ΛΑΡΝΑΚΑ										
Αστική	20			7		1		3	1	8
Αγροτική	11			1				2		8
Σύνολο	31			8		1		5	1	16
ΛΕΜΕΣΟΣ										
Αστική	22			6		2	2	7	1	4
Αγροτική	35							3		32
Σύνολο	57			6		2	2	10	1	36
ΠΑΦΟΣ										
Αστική	15			1		1	2	4		7
Αγροτική	43			1		1		1		40

Σύνολο	58			2		2	2	5		47
ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΠΑΡΧΙΕΣ										
ΑΣΤΙΚΗ				35	1	5	5	29	6	31
ΑΓΡΟΤΙΚΗ				5		1		10		104
ΣΥΝΟΛΟ		1		40	1	6	5	39	6	135

Σημ: Οι πίνακες περιλαμβάνουν μόνιμο και έκτακτο προσωπικό, και * ο Αναπληρωτής Προϊστάμενος Υγειονομικών Υπηρεσιών κατέχει μόνιμη θέση Υγειονομικού Λειτουργού.

Επιπρόσθετα 2 Υγειονομικοί Λειτουργοί που βρίσκονται με απόσπαση έχουν συμπεριληφθεί στον πίνακα.